

Οικονομία σε ελεύθερη πτώση

[ΜΙΡΑΝΤΑ ΞΑΦΑ](#)

Επικαλούμενος την ανάγκη ανάκτησης της εθνικής κυριαρχίας και αξιοπρέπειας, ο κ. Τσίπρας οδηγεί τη χώρα σε τρίτο Μνημόνιο. Οι πολιτικές που έχει εξαγγείλει αυξάνουν τις κρατικές δαπάνες χωρίς να διευκρινίζουν από πού θα βρεθούν οι πόροι. Η προηγούμενη κυβέρνηση έδωσε ένα «κοινωνικό μέρισμα» από το περίσσειμα που προέκυψε από την υπερκάλυψη του στόχου για το πρωτογενές πλεόνασμα. Η σημερινή κυβέρνηση δεν έχει μπορέσει να εξηγήσει πώς θα χρηματοδοτηθούν οι παροχές που σχεδιάζει, πέρα από αοριστολογίες περί πάταξης της φοροδιαφυγής. Όμως οι παροχές είναι μετρήσιμες και άμεσες, ενώ τα έσοδα από την πάταξη της φοροδιαφυγής είναι απροσδιόριστα και αβέβαια, επομένως το αυριανό Eurogroup δεν πρόκειται να εγκρίνει τέτοια έσοδα ως «ισοδύναμα» για κάλυψη δαπανών.

Η κυβέρνηση, λόγω ιδεοληψίας και αμετροπέπειας, έχει κάνει σοβαρά λάθη στρατηγικής που βάζουν σε κίνδυνο την οικονομία. Σπατάλησε ένα μήνα στην προσπάθεια επαναδιαπραγμάτευσης των όρων του Μνημονίου, προκαλώντας μεγάλη εκροή καταθέσεων και υποτιμώντας το μέγεθος του κινδύνου να βρεθούμε εκτός Ευρωζώνης. Κατανάλωσε πολιτικό κεφάλαιο με άκριτες δηλώσεις, επικαλούμενη συνωμοσίες για να καλύψει τη δική της ανεπάρκεια και αποξενώνοντας πιθανούς συμμάχους. Στην προσπάθειά της να εμφανίσει τη συμφωνία για τετράμηνη παράταση της δανειακής σύμβασης ως επιτυχία, ξανάρχισε τις δηλώσεις περί κατάργησης των μνημονιακών υποχρεώσεων που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη δανειακή σύμβαση, εξανεμίζοντας και τα τελευταία ίχνη καλής θέλησης των εταίρων.

Μετά την επίτευξη κατ' αρχήν συμφωνίας στο Eurogroup στις 20 Φεβρουαρίου και την υποβολή της λίστας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα συνοδευτούν από χρηματοδότηση όταν εφαρμοστούν, η κυβέρνηση προσπαθεί τώρα να αποτρέψει ένα πιστωτικό γεγονός, απορροφώντας τα τελευταία ίχνη εγχώριας ρευστότητας και οδηγώντας την οικονομία σε πιστωτική ασφυξία. Τα ταμειακά διαθέσιμα ασφαλιστικών ταμείων, ΔΕΚΟ και δημοσίων οργανισμών, καθώς και τα χρήματα του ΕΣΠΑ για δημόσια έργα και του ΟΠΕΚΕΠΕ για αγροτικές επιδοτήσεις, μεταφέρονται με υπουργικές αποφάσεις στην Τράπεζα της Ελλάδος για να αποπληρωθούν δάνεια που λήγουν και άλλες υποχρεώσεις του Δημοσίου. Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση συσσωρεύει απλήρωτες υποχρεώσεις προς φορολογούμενους και προμηθευτές του Δημοσίου. Η κυβέρνηση λέει ότι δεν θα πάρει υφεσιακά μέτρα, αλλά προκαλεί ύφεση με τη συμπεριφορά της. Η αβεβαιότητα που προκαλεί η αναβολή των αποφάσεων, και το «δημιουργικό» χάος όσον αφορά την οικονομική πολιτική, έχει στεγνώσει την οικονομία από ρευστό και έχει παγώσει τις επενδύσεις.

Αντίθετα με όσα διακηρύττει, η κυβέρνηση συνεχίζει να προστατεύει το πελατειακό κράτος που δημιούργησαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις. Εξαγγέλλει ανάκληση επίπονων διαρθρωτικών αλλαγών στο ασφαλιστικό, στο Δημόσιο, στην αγορά εργασίας και στις ιδιωτικοποιήσεις για να ικανοποιήσει συνδικαλιστικά αιτήματα. Στην ανώτατη παιδεία, τα θετικά βήματα που έγιναν με τόσο κόπο τώρα αναιρούνται

και πηγαίνουμε πίσω ολοταχώς. Σε απάντηση των απαράδεκτων μισθολογικών αυξήσεων στη ΔΕΗ, το Μέγαρο Μαξίμου απαντά ότι «οι ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι ακρογωνιαίος λίθος της δημοκρατίας». Αυτό ισχύει για ιδιωτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο μιας ελεύθερης ανταγωνιστικής αγοράς, όχι για κρατικά μονοπώλια με διοίκηση διορισμένη από την κυβέρνηση! Στα κρατικά μονοπώλια το αποτέλεσμα των «ελεύθερων διαπραγματεύσεων» το πληρώνουν οι καταναλωτές ή οι φορολογούμενοι. Μετά τις αυξήσεις στη ΔΕΗ, θα ακολουθήσουν «ελεύθερες διαπραγματεύσεις» και σε ΟΣΕ, μετρό και λεωφορεία;

Ορισμένοι θεωρούν ότι η πτώση του εθνικού προϊόντος κατά 25% σε μία εξαετία αποτελεί απόδειξη ότι το πρόγραμμα προσαρμογής ήταν καταστροφικό και πρέπει να ανατραπεί. Το αντίθετο συμβαίνει: Η πτώση ήταν δυστυχώς απαραίτητη, διότι το βιοτικό επίπεδο τη δεκαετία που προηγήθηκε της κρίσης αυξήθηκε πολύ πάνω από τη δυνατότητα της οικονομίας να το στηρίξει. Μεταξύ 1997 και 2007, το κατά κεφαλήν εισόδημα αυξήθηκε 43% στην Ελλάδα, έναντι 27% στην Ισπανία, 14% στην Ιταλία, 17% στην Πορτογαλία και 54% στην Ιρλανδία. Την ίδια περίοδο στην Ελλάδα το δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το ΑΕΠ, ενώ στις άλλες χώρες μειώθηκε σημαντικά (κατά 30 μονάδες στην Ισπανία, 14 στην Ιταλία, 38 στην Ιρλανδία) και αυξήθηκε από πολύ χαμηλά επίπεδα στην Πορτογαλία. Η Ελλάδα ευημερούσε με δανεικά. Η απαιτούμενη προσαρμογή σε χαμηλότερα επίπεδα εξωτερικού δανεισμού συντελέστηκε σταδιακά μέσω της συρρίκνωσης του εθνικού εισοδήματος, που επιδεινώθηκε από τη μη εφαρμογή μιας κρίσιμης μάζας μεταρρυθμίσεων που θα καθιστούσαν την οικονομία ανταγωνιστική.

Ο κίνδυνος τώρα είναι η ιδεοληψία και ο δογματισμός να παρεμποδίσουν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις για να μπορεί η χώρα να ευημερήσει χωρίς δανεικά. Χωρίς μεταρρυθμίσεις δεν θα υπάρξει ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας. Οσο το χάσμα παραγωγικότητας που χωρίζει την Ελλάδα από την υπόλοιπη Ευρωζώνη παραμένει, η οικονομία δεν αντέχει τις μισθολογικές αυξήσεις που εξαγγέλλει η κυβέρνηση. Το χάσμα θα μειωθεί μόνο με το άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό, τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη βελτίωση της λειτουργίας του Δημοσίου και της Δικαιοσύνης, και την προσέλκυση επενδύσεων. Κύριος στόχος δεν πρέπει να είναι η αναδιανομή, αλλά η δημιουργία πλούτου σε ένα σταθερό φορολογικό και ρυθμιστικό περιβάλλον. Εκεί πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές του ο νέος πρωθυπουργός. Η αξιοπρέπεια δεν παραχωρείται, κερδίζεται. Χωρίς ανταγωνισμό και αξιοκρατία, η ελληνική οικονομία θα μείνει παγιδευμένη σε χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης και ευημερίας.

** Ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation (CIGI) και αντιπρόεδρος της Δράσης.*